

ЯК ДІЯТЬ ПРОВОКАТИВНІ ГРУПИ

Около 2-ої години ночі я перейшла до другої кімнати, де застала 8-ох воєнних, які мали зі собою кулемет /Дехтярова/, дві десятки СВТ, чотири автомати ППШ, один ППС. Група складалася з 8-ох чоловіків, а я дев'ята. В групі був один капітан /назвиська не знаю/, ст. лейт. Тимофієв, опер.працівник ст. лейт. Березньов. Між ними був ще один старшина, якому вони всі зголошувались /ступеня військового не знаю/, та п'ять воєнків. Слігнені були в нові уніформи, декто в медалях, пагонах, тривубах та зірках. По дорозі зі мною говорив Березньов. Він говорив, що коли ми прийдемо до села, то, щоб я говорила людям, що ми мали бій з більшовиками коло с. Стопчатів і нас більшовики там розбили, ми відірвалися від своїх та не можемо пов'язатися, що нам треба відшукати зв'язок або станицю і зв'язками долучити до своєї частини. Також сказати, що ми знаходимося тепер в такому терені, що нас люди не знають і нам дуже важко випадко справа з прохарчуванням, розвідкою і тому ми можемо стрітнутися з більшовиками і понести втрату.

Перший раз ми зайшли в с. Бербін і по дорозі повернули до одного господаря. Надворі оставили двох воєнних, а інші зайшли до хати і говорили, що мали бій коло Стопчатова, нас більшовики розбили і ми шукаємо зв'язку. Якщо ви б знали про зв'язок або станицю, то запровадьте нас. Господар казав, що не знає жодних зв'язків ані станиць. Ми ще я деякий час переконували господаря і я сказала, що ви скорше поведіть б більшовиків на місце де квартирують партизани, тому, що ми за вас боремося, щоб вам було добре жити, а ви нам не хочете допомогти. Коли ми побачили, що нічого не довідаємося, тоді почали говорити, щоб нам занесли їсти. Господиня відмовилася та почала казати, чого ми її вцепилися, тоді ми відійшли. По дорозі ми зайшли до другої хати, прийшовши сказали "Слава Ісусу Христу", привіталися з усіми і капітан сказав до господаря: "Душно, поведіть нас на зв'язок". Господиня сказала, що її про ніякі зв'язки не знає. Тут ми вживали тих самих методів, що в попередній хаті і коли побачили, що не вдається, просили, щоб вона занесла їсти, щоб було на цілий день. Зразу господиня відмовилася, а потім погодилися. Коли вже договорилися про харчі, тоді Березньов показав місце і кличку. Кличка: господиня повинна три рази пругукнути, а у відповідь два рази. На цьому ми відійшли. Заквартирували на ланях в якихось корчах. Поставили одного стійкового з кулеметом, а інші постелили матраки і полягали спати. Десь около 9-ої години стійковий умовленним знаком пов'язався з господинею, забрав від неї харчі на постій і під час смівання капітан запитав, як ця господиня несла такбогато, стійковий сказав, що вона запросила собі другу до помочі. Березньов сказав, що добре бандерам дають їсти і почали сміятися. Якщо б ця господиня знала, яких вона бандерів годує, то напевно не дала б їсти. Пополудні господиня надібрала за горшками, стійковий подав і вона відійшла.

Коли провокативна група приходить на постій, ставлять одного стійкового, завданням якого є дивитися чи не будуть де переходити "банкети" в уніформі або по цивільному. На постій не зносять сіна ані соломки, а стелять матраки. На вільно ламати жодних галузок. Коли куряць напіреси, то нехоталки ховають в кущеві, також спалені сірники забираються зі собою. Не вільно голосно говорити, або виходити на місце, де міг би хтось побачити. На постій нікого не допускається, кайдальне до стійкового. Пополудні частять зброю, уніформи, миються. При відході постій маскується.

Ніяк час нічної операції провокативна група в селі ввечора, поки не сплять. Ходить до хат і великими підходами старається спрешокувати людей. Ми говорили людям, що ніяк час був з більшовиками в лісі коло

Стопчатова ми відорвалися від своїх і вже два тижні ходимо і шукаємо зв'язку і нема добрих людей, щоб нас справили на зв'язок або стави- ца. Інок я говорила людям про немі втрати, що ми доберемо собі хлоп- ців зі сіл, що ми не дивимося на втрати, а даліше боремося з большеви- ками, щоб їх вигнати і абудувати Українську Державу, щоб нам краще жилось, а ви не хочете направити нас на зв'язок. Ми скорше повели до большевиків. А казала: "Боже, Боже, які ті наші люди, ти за них бори- ся, мучся, а вони не хочуть допомогти, ені дати їсти. Совітам несуть, а нас одна господиня до другої відправляла та все каже, що не знає, а хто буде знати як не ви, ви тут живете і знаєте напевно". Одна госпо- диня сказала, що не має що дати їсти, тоді я сказала, як ви не маєте тепер що дати їсти, та це не весна, і звернулася до капітана В сказала: "Друже командир, вона каже, що не має що дати їсти". Тоді капітан ска- зав: "Душно, внесіть нам їсти, що маєте. Ви знаєте, що банкерівні не вибирають, що даєте, те будуть їсти." Господиня погодилася на те, що винесе.

Коли в селі вже сплять і ми до нікого не заходимо, йдемо переваж- но краєм села стрілецьким рядом дуже тихо. На мокрих і порожніх місцях стараємося обійти, а коли не можна, то стараємося обійти над- шпичах чобіт. Через траву йдемо розсипном з тим, що ноги підносять на доску високо і згори кладеється на траву тому, щоб не робити стежок і не зганяти росу. Курити або говорити взагалі не вільно, порозуміва- ється легким шепотом. Піла ніч переходить на перевірку будинків, як стайні, воли, обороти. Люди не провіряють, тільки легко підходять під вікно і двері та кілька хвилин слухають. По перевірці відходять до слідуючого господарства. Одної ночі десь около 1-ої години на від- далі півкілометра зачали гавкати собаки, тоді всі взяли зброю і поча- ли бігти в той напрям. Я також витягнула пістолі з кобури, взяла в руку, а гранату в другу руку і бігла разом з ними. На віддалі 100 м ми розбіглись вправо і зліво, щоб оточити те місце. Тихо підходили до будинку і на знак старшого ми всі залягли та на клякотах підсувались під будинки. Коли підсунулись під будинки, тоді встало трьох воєнних і обережно підійшли під будинки та докладно провірили. По провірці ми всі встали, підходимо під будинки, а трьох їх будити господаря. Господар встає, світить світло і ми заходимо до хати. До хати заходять три старшини і я. Моїм завданням було перевірити мешкання. При пере- вірці я всього дивилася, як шафа, скриня, бочка та інші місця. Також провіряю тих людей, що сплять. Розкриваю, питаю що то за люди. Ті місця після мене вже ніхто не провіряв. Під час розмови з господарем ми йому говорили, що ми сиділи на засідці, чекали на большевиків і бачили як вони зайшли на наше подвір'я. Коли господар говорив, що він нічого не знає, то ми питали чого гавкали собаки, тут вони мусіли бути. По скінченні перевірки ми швидко перевірили слідуюче господар- ство, різниця в тому, що до хати не заходили. На такій роботі проха- дить нам піла ніч. Часом перед днем зайдемо до ширіх одної або двох хат; і коли починає світити, ми зі села виходимо, і йдемо провіряти корчі. Корчі провіряємо доки не зробиться день. Коли ввечері, що мо- жуть нас побачити люди, заходимо на пості і квартируємо. Пілий час провокативку роботу в терені проводили таким способом.

В с. Бербіж ми були 5 ночей і пілий час ходили на провокацію до 27-ох господарів, але нічого не спровокували, бо люди під час розмови висловлювались неприхильно до повстанців. П'ятої ночі, десь около другої години ми пішли до с. Милия. В цьому селі ми спровокували лю- дей чотирьма ночі. Другого дня ми зайшли до кожної хати, до хати, де мешкала жінка з дітьми і під час розмови з нею, нам вдалось її спровокувати. Вона сказала, що нас відпровадить до одної дівчини, котра мала звести нас на зв'язок. Ми з подвір'я до вікна звернули додому а самі зайшли до хати. Там ми довго були, але нічого нам не вдалось довідатися. Вона все говорила, що не знає, і ми даліше відійшли в се- ло. Другої ночі, майже цілу ніч ми бігали туди де гавкають собаки і

260

підходили та перевіряли як внаслідок вісця, але нічого не знайшли. Коли замовляли харчі, то говорили тим людям, щоб нам дали розвідку чи нема в селі совітів. Розвідку ми казали хістувати від голови с/ради. За той час в с. Шани ми були в 18-ох господарів на провокації. Четвертої ночі ми забрали ту господиню і дівчину, яка мала нам дати зв'язок, до Коломиї, зв'язкаляхивали і замкнули до тюрми. Того дня, коли ми прийшли до Коломиї, деє коло полудня, дали мені другий уні-форм, такий самий, тому, що той був висмарований, дали пагони ст. лей-тенанта, я зібралася і пішла в возному в місто, а потім в кіно. З кіна вернулася та пішла спати і в третій годині ночі та сама група вийшла з Коломиї. Ми зайшли в с. Воскресінці. Тут були дві лоби в 9-ох господарів на провокації. Спровокувати не вдалося нікого. Звід-там ми перейшли кочев в с. Короліак, де також були дві лоби. Були на провокації в 7-ох господарів, але нікого не спровокували. Третьої ночі, деє коло другої години, ми почули, що гавкають собаки. Бігли ми може з пів кілометра, підсувалися, перевіряли господарство в той спосіб, як вже похано, але нічого не було. Тої самої ночі ми перейшли в с. Конич. Тут протягом трьох діб були в 18-ох господарів на провокації. Вживали тих самих підходів, що в інших селах, але спровокувати нам нікого не вдалося.